

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvaillkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvaillkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö [• Lisätään rahoituksen ennakoitavuutta mm. monivuotisilla rahoitussuunnitelmilla sekä lisäämällä monivuotisia avustuksia. Kehitetään valtionavustusten strategisuutta.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Maakuntien liitoilla on aluekehittämislainsäädännön velvoittama vastuu kulttuuriasioiden edistämisestä osana maakunnan strategista kehittämistä ja suunnittelua. Näin ollen Varsinais-Suomen liitto on yksi alueellista kulttuuripoliittikkaa toteuttavista viranomaisista. Kuntayhtymänä liitolla on myös vahva yhteys alueensa kuntiin, päättäjiin, sekä eri toimialojen laajoihin toimijaverkostoihin, kuten taiteen ja kulttuurin toimijoihin. Lisäksi tulee huomioida, että maakuntien liitot ovat aluekehittämisvarojen keskeinen rahoittaja, koska me tunnemme alueemme toimijat ja toimintaympäristön tarpeet ja mahdollisuudet parhaiten. Varsinais-Suomen liitto osaltaan edistää kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanoa näiden tehtäviensä kautta alueellisella tasolla maakunnan kehittämistyössä, viranomais- ja kuntayhteistyössä sekä verkostotoiminnassaan.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Pyydettyinä lausuntonaan Varsinais-Suomen liitto toteaa seuraavaa:

Kulttuuripoliittinen selonteko, sen visio, tavoitteet ja toimenpiteet ovat tarpeen taiteen, kulttuurin ja luovien alojen pitkäjänteisen strategisen suunnittelun ja kehittämistyön tueksi. Varsinais-Suomen liitto kannattaa selonteon visiota ja esitettyjä tavoitteita. On kiitettävää, että selonteko valmistuu kulttuurialan toimijoiden tueksi ja että toimijoita on laajasti kuultu prosessia läpi vietäessä. Olennaista tulevaisuudessa on, sitoutuvatko toimijat kaikilla tasoilla selonteon toteuttamiseen ja edistämiseen.

Selontekoasiakirja sisältää paljon alaan kohdistuvia toiveita ja tavoitteita, jotka ovat tarpeen, mutta nykytilanteessa tuntuvat erittäin vaikeasti saavutettavilta. Kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset, käynnissä olevat alaan liittyvät valtionhallinnon uudistukset sekä arvostuksen puute eivät vahvista ajatusta siitä, että tahtotila on selonteossa kuvatulla tavalla kulttuurialan kehittämisen kannalla. Jotta kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteet voidaan saavuttaa, tulee myös asenneilmapiiri saada muuttumaan. Siihen on mahdollista vaikuttaa pieninkin asioin. Esimerkiksi sillä, puhutaanko kulttuurin avustamisen sijaan kulttuurin rahoituksesta, kuten muillakin aloilla. Lisäksi tulee tunnistaa ja tunnustaa, että taide, kulttuuri ja luovat alat ovat myös työtä ja elinkeino, jolla on vaikutusta bruttokansantuotteen muodostumiseen. Varsinais-Suomessa on maamme toiseksi laajin taiteen ja kulttuurin ammattilaisten keskittymä. Jotta tämän osaamisen potentiaali ja kasvu mahdollistetaan, tulee alan toimijoiden ansio- ja sosiaaliturvaan liittyvät kysymykset ratkaista pikimmiten.

Pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus niin rahoituksessa kuin lainsäädännössäkin on ensisijaisen tärkeää, jotta kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteet voidaan saavuttaa. Kulttuurin rahoituspohjan uudistamisen tulee leikkausten sijaan sisältää rahoitusperiaatteiden uudelleentarkastelua ja entistä vahvemmin mm. yritysperäisen rahoituksen mahdollistamista erilaisin keinoin. Lisäksi luovien alojen mahdollisuuksien tunnistaminen, pienten ja alkuvaiheen luovien alojen yritysten tukeminen, luovan alan mahdollisuus hyödyntää valtion TKI-rahoitusta ja tuki kulttuurivientiin ovat erittäin kannatettavia ja Varsinais-Suomen näkökulmasta tarpeellisia toimenpide-ehdotuksia selonteossa. Ne resonovat myös koko Etelä-Suomen maakuntien yhteisen vision tavoitteeseen luoda Etelä-Suomeen tehokkaasti integroitu TKI-rahoitusmalli, jossa yhdistyvät julkisen ja yksityisen sektorin rahoitus.

Jokaisen ihmisen oikeus osallistua taiteeseen ja kulttuuriin tulee varmistaa koko elämänkaaren ajan. Ihmisillä tulee olla realistinen mahdollisuus osallistumiseen kotikunnasta riippumatta. Kuntien eriytyminen on tälle uhka, jonka toteutumista on maakunnassamme osittain nähtävissä jo nyt. Toteuttaakseen kulttuuripalveluita ja taatakseen peruspalveluiden saatavuuden kulttuurin osalta, tarvitsevat kunnat työhönsä jatkossakin tukea. Kuten selontekoluonnoksessakin todetaan, julkisen rahoituksen vastuu on turvata jokaiselle kulttuurin saavutettavuus. Kunnilla ei nykyisenkaltaisella kehityskaarella ole tulevaisuudessa mahdollisuutta toimia päävastuussa kulttuurin ja taiteen rahoittamisesta, vaan siihen tarvitaan edelleen valtion vahva rooli. Tempoilevat ja vaihtuvat rahoitukset, esim. kolmevuotisen tuen muuttaminen yksivuotiseksi, alueellisten kehittämistehtävien lanseeraus ja muutaman vuoden kuluttua poistaminen kokonaan, eivät tue toimijoiden pitkäjänteistä kehittämistyötä. Tällaisten muutosten sijaan tulisikin jatkossa keskittyä rahoitusmuotojen pysyvyyteen niitä kehitettäessä. Julkisen rahoituksen tulee olla pitkäjänteistä, myönnetyn rahoituskauden pidempi kuin kalenterivuosi ja rahoitusmuotojen pysyväisluonteisia.

Maakuntien liitoilla on aluekehittämislainsäädännön velvoittama vastuu kulttuuriasioiden edistämisestä osana maakunnan strategista kehittämistä ja suunnittelua. Näin ollen Varsinais-Suomen liitto on yksi alueellista kulttuuripoliittikkaa toteuttavista viranomaisista. Kuntayhtymän liitolla on myös vahva yhteys alueensa kuntiin, päättäjiin, sekä eri toimialojen laajoihin toimijaverkostoihin, kuten taiteen ja kulttuurin toimijoihin. Lisäksi tulee huomioida, että maakuntien liitot ovat aluekehittämisvarojen keskeinen rahoittaja. Varsinais-Suomen liitto katsoo, että kulttuuripoliittisen selonteon toteutumista alueilla tukisi entistä selkeämpi kulttuurin aluehallinto. Nykyisellään ja myös tulevan valtion aluehallintouudistuksen myötä kulttuurin aluehallinto koostuu useammasta viranomaistoimijasta ja vastuunjako on pirstaleinen. Alueellisen työn toteuttamiseen tarvitaan entistä vahvempi yhteistyövelvoite ja riittävät resurssit.

Taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset ovat kiistattomat ja kulttuuri on osa kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Kulttuurin hyvinvointivaikutuksiin liittyvää osaamista tulee vahvistaa edelleen ja vakiinnuttaa kulttuurihyvinvointi kiinteäksi osaksi hyvinvointialueiden toimintaa ja asiakasohjausta. Lasten ja nuorten hyvinvointiin, taidesuhteeseen, osallisuuteen ja lukutaidon kehittymiseen tulee kiinnittää tulevana vuosina erityistä huomiota. Tätä kaikkea voidaan edistää kulttuurin ja taiteen harrastamisen tukemisella, taiteen perusopetuksella ja kuntien tekemällä hyvinvoinnin edistämistyöllä.

Kokonaisuudessaan luonnos kulttuuripoliittisesta selonteosta on kattava. Toimenpide-ehdotuksia on varsin runsaasti. Niiden toteuttamiseksi tarvitaan hallinnon- ja politiikanalojen vahvaa yhteistyötä sekä ylivaalikautisia, pitkäjänteisiä strategisia linjauksia. Kuten selonteossakin todetaan, kulttuuri on itsessään muutosvoima. On toimijoista kiinni, miten sen valjastamme. Tässä valtiolla on suunnannäyttäjänä suuri rooli.

Koivisto Katri
Varsinais-Suomen liitto

